

9ο - Γεύση από Χούντα

Στον στρατό

Και βέβαια έφτασε η αποφράδα εκείνη μέρα, που θα παρουσιαζόμουν στον στρατό, την περίοδο της Χούντας. Ο Θεός να βάλει το χέρι του! Από την πρώτη στιγμή που παρουσιάστηκαμε, άρχισε το ψαλτήρι:

- «Απετάξω τον κομμουνισμό;»,
- «Απεταξάμην...», έπρεπε να λέμε.
- «Απετάξω τον Ανδρέα;»,
- «Απεταξάμην...», απαντούσαμε ομοίως.
- «Απετάξω τον Βασιλιά;»
- «Απεταξάμην, Απεταξάμην!», φωνάζαμε δύο φορές, συνεννοημένοι μεταξύ μας, χωρίς οι λοχίες να καταλαβαίνουν το υπονοούμενο αυτής της επανάληψης.

Οι πρώτες μέρες κυλούσαν σχετικά ήρεμα, με τα αναμενόμενα καψώνια, αλλά και με τα ευτράπελα της αγραμματοσύνης των υπαξιωματικών, μέχρι που κατέφθασαν τα χαρτιά από τις κατά τόπους αστυνομίες και

χωροφυλακές.

Μόλις έφτασαν, άρχισαν να έρχονται τα βράδια με πολύ διακριτικό τρόπο οι βασανιστές, την ώρα που οι άλλοι κοιμόνταν, σε ξυπνούσαν και σε μετέφεραν σε ειδικά κελιά βασανιστηρίου, όπου σε ανέκριναν και σε κακομεταχειρίζονταν κατά βούληση. Εκεί συνειδητοποιούσες ότι το χειρότερο ζώο στον κόσμο είναι ο άνθρωπος. Πού τις ανακάλυπταν αυτές τις εγκληματικές φυσιογνωμίες με τη σφραγίδα του πατριώτη; Αν είχαμε κομμουνισμό, αυτοί πάλι στην ίδια θέση θα ήταν. Ευτυχώς, εγώ μόνο λίγες μέρες υπέφερα, γιατί πριν φύγω για να καταταγώ, είχα περάσει και από τον φίλο μας, τον στρατηγό Αριστείδη Μπλούτσο, που κατάγονταν από το χωριό Οξύνεια, αυτόν που είχε πρωτοστατήσει στη Μάχη της Μερίτσας. Ο Αριστείδης ήταν

ακόμα εν ενεργεία και περίμενε ώρα με την ώρα να τον αποστρατεύσουν, καθότι ήταν από την αρχή ενάντια στη χούντα και, ως φιλοβασιλικός, συμμετείχε και στο κίνημα του βασιλιά.

- Στρατηγέ μου, κατατάσσομαι στον στρατό. Φοβάμαι ότι θα με βασανίσουν λόγω καταγωγής και φρονημάτων.
- Ήσουν μέλος καμιάς οργάνωσης;
- Όχι, δεν ήμουν μέλος κάποιας συγκεκριμένης οργάνωσης, αλλά είχα αρκετά δραστηριοποιηθεί. Στο χωριό μου είχα εκφραστεί κατά της δεξιάς και υπέρ του Ανδρέα. Κάποιοι καλοθελητές μετέφεραν στους αστυνομικούς της Ασφάλειας τα πάντα, χαρτί και καλαμάρι και τα σταχυολόγησαν επιλεκτικά προσθέτοντας δικές τους ανακρίβειες. Είπαν πως με αναγνώρισαν σε μια εφημερίδα, δείχνοντας κάποιον σε μια φωτογραφία που μου έμοιαζε πίσω από ένα πανό κατά τη διάρκεια μιας σφοδρής διαδήλωσης στην Αθήνα, ενώ εγώ ήμουν τότε στη Θεσσαλονίκη. Βέβαια, δεν μπορώ να πω, έτρεχα στις διαδηλώσεις και αγωνιζόμουν μαζί με άλλους ποικιλοτρόπως στην περίοδο των Ιουλιανών. Ποτέ δεν έκρυψα πως ήμουν ένας αριστερός του κέντρου.
- Γι' αυτούς είναι καλύτερα να είσαι κομμουνιστής, παρά κεντρώος αυτή την εποχή, και ειδικά αν έχεις εκφραστεί με συμπάθεια προς τον Ανδρέα. Υπάρχει όμως μια αγαθή συγκυρία. Διοικητής του Στρατοπέδου στην Κόρινθο είναι ένας φίλος μου. Δεν είναι συμπαθής στους κυβερνώντες και μάλλον τον έχουν παροπλισμένο. Άλλος θα διοικεί στην πραγματικότητα το σύνταγμα. Παρόλα αυτά, θα έχει κάποια δύναμη να ζητήσει να μην σε βασανίσουν.

Μετά από την Κόρινθο, πήγα στο τεχνικό σώμα σε στρατόπεδο της Πάτρας όπου, αν και είχα πτυχίο, μου έδωσαν την ειδικότητα «Τυφεκιοφόρος Τεχνικού», που σήμαινε πως ήσουν «ανεπιθύμητος». Απόφοιτοι του Δημοτικού είχαν υψηλότερη κατάταξη, ενώ ένας φίλος μου και συνάδελφός μου στο Μικρό Πολυτεχνείο, Ανδρέας Κρικέλης του είχαν δώσει την τιμητική θέση του «Μουλαρά» επειδή ήταν συνδικαλιστής! Ευτυχώς όμως, τα πράγματα στην Πάτρα ήταν πιο χαλαρά. Με έβαλαν σε ένα γραφείο, όπου διοικητής ήταν ο Ταγματάρχης κ. Χαλιάτσος.

Οι σπουδές που είχα κάνει μέχρι τότε στο Μικρό Πολυτεχνείο, δεν με ικανοποιούσαν. Δεν ένιωθα ότι με βοηθούσαν να έχω την εξέλιξη που θα ήθελα. Αποφάσισα να συνεχίσω τις σπουδές μου, μια που είχαν ήδη καταργηθεί και τα δίδακτρα και καμιά κυβέρνηση, μετά από αυτή του Γ. Παπανδρέου, δεν τόλμησε να τα επαναφέρει. Σιγά-σιγά λιγόστευαν και οι περιπτώσεις των καθηγητών που πίεζαν έμμεσα τους φοιτητές να αγοράζουν το πανάκριβο σύγγραμμά τους από ένα συγκεκριμένο βιβλιοπωλείο, προκειμένου να έχεις προβιβάσιμο βαθμό. Οι αθεόφοβοι, δεν έλεγαν τίποτα, αλλά έπαιρναν από τον βιβλιοπώλη τη λίστα με τα ονόματα των φοιτητών που το είχαν αγοράσει και το λάμβαναν υπόψη στη βαθμολογία.

Παρακάλεσα τον κ. Χαλιάτσο να μου επιτρέψει να λείπω τις ώρες που θα έδινα εισαγωγικές εξετάσεις. Ο κ. Χαλιάτσος, ένας άνθρωπος απλός, χωρίς πολιτικές εμπάθειες, όχι μόνο μου έδινε άδεια, αλλά μου παραχώρησε και το γραφείο του για να διαβάζω τις νύχτες. Φαντάζομαι ότι πάντα θα βρεις τέτοιους ανθρώπους, ακόμη και στην κόλαση, όταν κι εσύ τους πλησιάζεις με ειλικρίνεια και απλότητα.

Τρίτος στη σειρά επιτυχίας ήρθα στις εισαγωγικές εξετάσεις. Διάλεξα το Μαθηματικό Τμήμα, γιατί όλα τα άλλα είχαν εργαστηριακές εξετάσεις. Ακόμα και σε αυτό το Τμήμα όμως, θα έπρεπε να παρευρίσκομαι κάθε Τρίτη για να παρακολουθώ και να δίνω εξετάσεις σε ασκήσεις του μαθήματος της Φυσικής. Ο κ. Χαλιάτσος κανόνιζε να βρίσκομαι για ορισμένες αναγκαίες δουλειές του γραφείου του κάθε Τρίτη στην Αθήνα, ώστε να μπορώ να συμμετέχω στις εξετάσεις. Με έβλεπε να μένω μέσα για να μελετώ, αντί να βγαίνω στην πόλη αξιοποιώντας τις εξόδους μου, εκτιμούσε την εθελοντική βοήθεια που του έδινα στα λογιστικά και έτσι συμεριζόταν τις ανησυχίες μου.

Με αυτή τη σειρά επιτυχίας δικαιούνται και υποτροφία, αλλά δυστυχώς, ως παιδί αριστερού πατέρα, δεν την πήρα ποτέ. Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών κίνησε τη διαδικασία για την απονομή της υποτροφίας στους αριστεύσαντες. Απαραίτητο χαρτί που έπρεπε να προσκομιστεί για να μπει κανείς στη λίστα ήταν το περίφημο «Πιστοποιητικό κοινωνικών φρονημάτων». Η διαδικασία κινήθηκε αυτομάτως από το ΙΚΥ και άρχισε η

αστυνομία να συγκεντρώνει στοιχεία, τα οποία καταρχάς τα έστειλε στο Σύνταγμα, όπου υπηρετούσα τη θητεία μου, για να πάρουν από εκεί την αναφορά τους και μετά στην Αστυνομία της περιοχής, όπου είχα δηλώσει τη μόνιμη κατοικία μου. Αυτό στάθηκε αιτία να αρχίσουν την έρευνα και στο στρατόπεδο που υπηρετούσα.

Εν τω μεταξύ, υπήρχαν αρκετοί στρατιώτες που ανήκαν σε αντιστασιακές οργανώσεις ενάντια στη χούντα. Οι εμπειρότεροι από αυτούς φρόντιζαν να προστατεύουν τα παιδιά που διώκονταν μέσα στον στρατό. Πέρα όμως από αυτό, μεταξύ μας καταλαβαινόμασταν, είχαμε τον δικό μας κώδικα αναγνώρισης και ανταλλάσσαμε ορισμένες σκέψεις και πληροφορίες, αλλά πάντα με μεγάλη προφύλαξη, μήπως πέφταμε πάνω σε καρφί. Μια μέρα, ένας πολύ καλός μου φίλος, απόφοιτος του Ε.Μ. Πολυτεχνείου ο Κώστας Παπαϊωάννου μού λέει:

- Πιθανόν να σε καλέσουν στο Α2 γραφείο και θα σου προτείνουν να πλησιάσεις και να κάνεις παρέα με ορισμένα άτομα, για να τους μεταφέρεις κατόπιν τα λεγόμενά τους. Δηλαδή να καρφώνεις. Εσύ μην πεις «δεν είναι της ιδιοσυγκρασίας μου αυτή η διαδικασία», όπως λένε συνήθως. Αν το πεις, θα σε σαπίσουν στο ξύλο και η πίεση θα είναι μεγαλύτερη. Δεν θα σε αφήσουν έτσι. Απλά θα συμφωνήσεις και θα πας μια-δυο φορές να κάνεις παρέα με αυτόν που θα σου υποδείξουν. Τα παιδιά το γνωρίζουν, αλλά καλού-κακού, όταν συναντήσεις το άτομο αυτό, πες του δυο λέξεις μόνο: «Πόσες μείνανε;». Αυτός θα καταλάβει.

Έτσι κι έγινε. Με καλέσανε στο Α2 και μου είπαν τα εξής:

- Καταρχάς, βλέπουμε εδώ στον φάκελό σου ότι έχεις βεβαρημένο παρελθόν, πέρα από το γεγονός ότι ο πατέρας σου είναι κομμουνιστής. Εμείς εδώ μπορούμε να σου αλλάξουμε χαρακτηρισμό. Με τον χαρακτηρισμό που έχεις, ούτε να διοριστείς δεν θα μπορέσεις. Τίποτα δεν θα μπορείς να κάνεις. Ούτε δραχμή θα πάρεις από την υποτροφία του Ι.Κ.Υ. Για να βοηθήσεις τον εαυτό σου, θα μας βοηθήσεις κι εμάς. Θα πας σε δυο συναδέλφους σου, θα μιλήσεις μαζί τους όσες φορές χρειάζεται και κοίταξε: να τους αποσπάσεις όσα περισσότερα μπορείς, για τις ιδέες και τις διαθέσεις τους. Τι γνώμη έχουν

για την «Επανάσταση», σε ποια παράταξη ανήκουν κ.τ.λ.. Ξέρεις εσύ.

Έχοντας υπόψη τις ορμήνιες των συναδέλφων, δεν αρνήθηκα κατηγορηματικά και είπα μόνο ότι θα προσπαθούσα. Πήγα κατευθείαν στο γραφείο του κ. Χαλιάτσου και του μετέφερα τα καθέκαστα.

- Τα καθάρματα, μου είπε ο κ. Χαλιάτσος, θέλουν να σε κάνουν καρφί. Νιώθουν φαίνεται ανασφαλείς, γιατί έτσι κι αλλιώς ξέρουν «το ποιόν» του καθενός! Είπε με μια συγκρατημένη αγανάκτηση.
- Και τι να κάνω εγώ τώρα, κ. Ταγματάρχα;
- Να κάνεις αυτό που λέει η συνείδησή σου.

Συνέχισα να κάνω παρέα με τους ίδιους φίλους, εκείνοι ήξεραν το περιστατικό και η υπόθεση έληξε. Πήγα στο Α2 και είπα ότι συζήτησα επανειλημμένα με τα συγκεκριμένα παιδιά, αλλά όσο και αν προσπάθησα, δεν άκουσα κάτι άξιο λόγου. Ούτως ή άλλως, όλοι αποφεύγουμε μέσα στο στρατό να κάνουμε τέτοιου είδους συζητήσεις, συμπλήρωσα με νόημα.

Μην μπορώντας να αποφασίσουν αν έλεγα αλήθεια ή ψέματα, ο αξιωματικός του Α2 μού απάντησε με έκδηλη δυσαρέσκεια και το ίδιο αόριστα, όπως του είχα μιλήσει κι εγώ: «Καλά, καλά, θα δούμε εμείς, και για σένα και γι' αυτούς...».

Δυο χρόνια στο στρατιωτικό, έβγαλα και δυο χρόνια στο Πανεπιστήμιο. Ποτέ δεν έβγαινα από το στρατόπεδο. Διάβαζα μέσα στο γραφείο του κ. Χαλιάτσου έχοντας φροντίσει να προμηθεύομαι και να διασταυρώνω καλές σημειώσεις διαφόρων συμφοιτητών μου από τις παραδόσεις. Με βάση αυτές μελετούσα και τα βιβλία κι έτσι τα κατάφερνα να περνάω τα μαθήματα σαν να ήμουν πάντα παρών. Σε αντίθεση μάλιστα με την πλειονότητα των συμφοιτητών μου, που ζούσαν στην Αθήνα, δεν έχασα ούτε ένα από τα εργαστήρια της Τρίτης, αφού ο κ. Χαλιάτσος μού είχε αναθέσει κάθε Δευτέρα να πηγαίνω με στρατιωτικό αυτοκίνητο στην Αθήνα, για να μεταφέρω εκεί τα προς παράδοση αναλώσιμα υλικά. Επειδή έκανα κατά την παράδοση πολύ καλή δουλειά και τους απάλλασσα από πολλούς μπελάδες από τα λάθη, που τους είχαν δημιουργήσει οι προκάτοχοί τους, αλλά και επειδή οι

υπάλληλοι του γραφείου στην Αθήνα με είχαν συμπαθήσει, οι αποστολές μου στην πρωτεύουσα ήταν κανονικότερες κι έτσι δεν έχανα την επαφή μου με το Πανεπιστήμιο.

Όταν απολύθηκα από τον στρατό, η αστυνομία της περιοχής άρχισε να ασχολείται μαζί μου. Επί δυο μήνες δήθεν κάτι ήθελε να ρωτήσει κι έψαχνε για να με βρει στα μέρη όπου δούλευα και σύχναζα, για να μη χάσει τα ίχνη μου. Συνήθιζαν μάλιστα να πηγαίνουν την ώρα που μόλις είχα φύγει από τη δουλειά και ρωτούσαν πού θα μπορούσαν να με βρουν. Δεν γνωρίζω γιατί το έκαναν αυτό, αφού θα μπορούσαν να με συναντήσουν εκεί και να μιλήσουν σε μένα τον ίδιο. Ίσως ήθελαν να δείξουν ότι εγώ κρυβόμουν κι εκείνοι με έψαχναν ή απλώς να μου σπάσουν το ηθικό.

Επί τέλους, μετά από δυο μηνών σπάσιμο νεύρων, άφησαν ένα χαρτί να παρουσιαστώ στην Αστυνομία. Τρεις ώρες περίμενα στον διάδρομο, υπομένοντας αυτόν τον πόλεμο νεύρων. Περνούσε πρώτα ο «κακός», ο οποίος με ρώταγε διάφορα πράγματα, με κακοχαρακτήριζε και με φοβέριζε λέγοντας «Ωρέ! Τι σε περιμένει κακομοίρη...». Μετά ερχόταν ο «καλός», που φερόταν ευγενικά και ζητούσε συγγνώμη που περίμενα, αλλά έλλειπε ο αξιωματικός της Διεύθυνσης. Με δυσκολία προσπαθούσα να κρύψω τους σπασμούς που έκανε το γόνατό μου να τρέμει και σκεφτόμουν πως είναι χειρότερα να περιμένεις χωρίς να ξέρεις τι θα σου συμβεί, παρά να παθαίνεις αυτό που φοβάσαι. Είχα ακούσει τόσα και τόσα για την Ασφάλεια!

Μετά από τρεις ώρες, ήρθε ο «κακός» και βρίζοντάς με, σαν να με ήξερε και από πριν, άρχισε να με δέρνει με κλωτσιές και μπουνιές και με οδήγησε σε ένα γραφείο. Εκείνη την ώρα, πέρασε από δίπλα ο «καλός λέγοντας»: «Άσε, μην το δέρνεις το παιδί. Να δούμε πρώτα τι καπνό φουμάρει και μετά». Κατάλαβα πως όλα αυτά ήταν μέρος της τακτικής, για να σε προετοιμάσουν για την ανάκριση και να σου δείξουν τι πρέπει να κάνεις για να ξεμπερδεύεις.

Στο γραφείο ήρθε κατόπιν ένας αξιωματικός βλοσυρός, που με κοίταξε καχύποπτα. Μετά από έναν σύντομο ανακριτικό διάλογο, μου πετάει στο τραπέζι ένα χαρτί, που περιέγραφε τις κατηγορίες. Με μια ματιά στο κείμενο, κατάλαβα πως

σκιαγραφούσε ένα άτομο ταραχοποιό, απείθαρχο, έτοιμο να οργανωθεί μαζί με άλλους και να δημιουργήσει προβλήματα ανά πάσα στιγμή στο καθεστώς, έναν εχθρό της πατρίδας. Αυτός ήμουν εγώ. Οι αναφορές στα πολιτικά μου φρονήματα εμφανίζονταν ως η αιτία που ήμουν ένας εν δυνάμει δημόσιος κίνδυνος.

Με την έκπληξη του αθώου, αλλά και με τη γνώση της ψυχosύνθεσης αυτών των ανθρώπων, προσπάθησα να του απαντήσω ανάλογα, μήπως και γλύτωνα.

- Δεν είναι όλα έτσι όπως τα λένε αυτοί που δεν με ξέρουν, κ. Διοικητά. Δεν έχω κάνει τίποτα παράνομο, ούτε εξτρεμιστής είμαι. Για την πατρίδα μου νοιάζομαι.
- Καλά, καλά, άσε τα αυτά, ξέρω πώς νοιάζεστε για την πατρίδα, εσείς τα κομμούνια!

Μπορεί να μην ήταν η καλύτερη απάντηση αυτή που έδωσα, ίσως όμως αυτή η αναφορά στην πατρίδα να ήταν η αιτία που εκείνος μαλάκωσε. Ίσως και να έκρινε πως η περίπτωσή μου δεν ήταν τόσο σοβαρή, εκτός από εκείνο το σημείο μιας μαρτυρίας από το καφενείο του χωριού μου, όπου μιλούσα για τον ερχομό του Ανδρέα Παπανδρέου, που τον περιέγραφα περίπου ως μεσσία. Εμείς όμως είχαμε ανάγκη να κρεμαστούμε από κάποιον πολιτικό μύθο, που δεν χρειαζόταν και καμιά βάση από πραγματικά στοιχεία για να δημιουργηθεί. Κάποιες κουβέντες που ο Αντρέας είχε ξεστομίσει από εδώ και από εκεί, κάποιιοι ψίθυροι ομοϊδεατών μας και αυτό ήταν αρκετό για να αναζωπυρωθούν οι ευσεβείς πόθοι μας! Οι χουντικοί κάτι είχαν καταλάβει, ίσως είχαν και τις πληροφορίες τους για τις διαθέσεις και τον ρόλο που ήθελε να παίξει ο Ανδρέας και δεν έβλεπαν με καλό μάτι οποιαδήποτε θετική κρίση έκανες δημόσια γι' αυτόν. Ίσως να τον φοβόντουσαν πιο πολύ και από την απειλή των κομμουνιστών αντιπάλων, που ήταν εκτός νόμου.

- Άλλα λες εδώ, μου κάνει ο αξιωματικός. Ότι θα σώσει τη χώρα ο Αντρέας και τέτοια. Από τι θα τη σώσει, μου λες; Από την «Επανάσταση»; Ξεσηκώνεις τον κόσμο και δημιουργείς φασαρίες, για ποιον λόγο; Δεν βλέπεις πως η κατάσταση με τους πολιτικούς μας έφερε σε αδιέξοδο; Είσαι κρυφοκομμουνιστής, δεν μας ξεγελάς. Τέλος, πάντων, φτηνά

τη γλύτωσες μέχρι τώρα. Θα φύγεις από εδώ και αύριο θα μας φέρεις μια γραπτή δήλωση για όλες αυτές τις κατηγορίες και θα αποκηρύξεις τον Αντρέα. Και μετά θα δούμε τι θα κάνουμε.

Έτρεξα κατευθείαν στον φίλο μου, τον Γιώργο Πετρούτσο και με βοήθησε να συντάξω αυτή τη δήλωση, γιατί εκείνος είχε εμπειρία ως αστυνομικός. Ήξερα πως αυτό το χαρτί σε περίοδο πολιτικής ομαλότητας δεν θα είχε καμία αξιοπιστία. Το αντίθετο, μάλιστα, το «Αποκηρύσσω τις ιδέες του Ανδρέα Παπανδρέου» εκείνη την εποχή, θα μαρτυρούσε το αντίθετο, μόνο και μόνο για το γελοίο του πράγματος!

Τρίτο σωτήριο συναπάντημα με τον Θανάση

Ο φίλος μου ο Θανάσης πέτυχε στη Σχολή των Ευελπίδων, πρώτος στη σειρά. Και μέσα στη Σχολή ήταν πάντα πρώτος. Μετά όμως χαθήκαμε. Για πολλά χρόνια έκανε μεταπτυχιακά στην Αμερική. Το περίεργο είναι πως πολύ αργότερα, όταν πια είχα κι εγώ τελειώσει τις σπουδές μου και ήθελα να τις συνεχίσω στο εξωτερικό, βρίσκoμουν πάλι, όπως παλιά, σε ένα παρόμοιο αδιέξοδο και τον συνάντησα πάλι τυχαία! Και η συνάντησή μας αυτή στάθηκε ακόμη πιο καθοριστική για το μέλλον μου. Πολλοί γνωστοί μου, ξέροντας τι είχα περάσει για να τελειώσω τις βασικές μου σπουδές, με συμβούλευαν να μην κάνω προσπάθειες για σπουδές στο εξωτερικό. Ήταν σαν να μου έλεγαν: «Πού πας καημένε μου, ξυπόλυτος στα αγκάθια, που μου θέλεις και εξωτερικά;». «Δεν βλέπεις τα οικονομικά σου χάλια;» μου έλεγε ο ξάδερφός μου ο Βαγγελάκος. «Όλα τα είχε η Μαργιορή, ο φερετζές της έλειπε!». «Κάτσε εδώ να πιάσεις καμιά δουλειά, να φας και να λαδώσει το άντερό σου, δεν βλέπεις ότι είσαι κοκαλιάρης; Να μας πεθάνεις έξω θέλεις και να μην μπορούμε να σε μεταφέρουμε εδώ;», μου έλεγαν φίλοι και γνωστοί.

Εκείνο το Πιστοποιητικό Κοινωνικών Φρονημάτων όμως, ήταν εμπόδιο στο να διεκδικήσω μια υποτροφία, όπως είχα δικαίωμα, μια και μπορούσα να δώσω εξετάσεις στο Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. Εμένα όμως, που είχα δώσει μια-δυο φορές εξετάσεις στο Ίδρυμα, με έκοβαν στην Έκθεση Ιδεών! Την τελευταία φορά, πήρα μέρος στις εξετάσεις για Μεταπτυχιακό Δίπλωμα στο εξωτερικό πάνω στις Επιστήμες του Υπολογιστή, ως

υπομηχανικός του «Μικρού Πολυτεχνείου». Σε αυτή την κατηγορία υποψηφίων απευθυνόταν η προκήρυξη, για καλή μου τύχη, και όχι στους αποφοίτους του Πανεπιστημίου. Επειδή λοιπόν ήμουν ήδη συγχρόνως και Μαθηματικός, είχα ουσιαστικά, με το υπόβαθρο που είχα αποκτήσει, ένα μεγαλύτερο πλεονέκτημα έναντι των ελάχιστων συνυποψηφίων μου. Έτσι, αρίστευσα στις εξετάσεις, που ήταν πολύ δύσκολες. Οι καθηγητές που με εξέτασαν, ευτυχώς, αρνήθηκαν να βάλουν μικρή βαθμολογία για να κοπώ, ενώ δεν υπήρχε και η Έκθεση Ιδεών ως μάθημα εξέτασης, όπου μπορούσε ο κάθε εξεταστής να κάνει ό,τι θέλει, χωρίς αυτό να φανεί. Έτσι, «απέτυχα» στην Ξένη Γλώσσα. Τα Αγγλικά μου πράγματι ήταν φτωχά, όμως στις εξετάσεις αυτές πήγα αρκετά καλά και, σύμφωνα με τον κανονισμό, θα μπορούσα να δώσω και δεύτερη φορά τον Σεπτέμβρη, ώστε να βελτιώσω τον βαθμό μου και να πιάσω τις μονάδες που χρειαζόμουν ακόμη.

Ήμουν σίγουρος όμως ότι και αυτή την ευκαιρία θα την έχανα. Απογοητευμένος και εξοργισμένος που θα με έκοβαν ενώ είχα φτάσει σε ένα τέτοιο σημείο επιτυχίας, διέσχιζα την Πανεπιστημίου, χαμένος μέσα στις σκέψεις μου και με έναν κόμπο στον λαιμό να με πνίγει. Καθώς περπατούσα σκυφτός, ακριβώς στο σημείο που είχαμε συναντηθεί πριν από πολλά χρόνια με τον Θανάση, νά σου τον και πάλι μπροστά μου! Τι χαρά κάναμε! «Τι σύμπτωση να ξανασυναντηθούμε μετά από τόσα χρόνια, στον ίδιο δρόμο...», είπαμε και συνεχίσαμε να λέμε τα νέα μας.

– Θυμάσαι Θανάση, τότε που συναντηθήκαμε σε αυτό εδώ το ίδιο σημείο και με έσωσες κυριολεκτικά με το οικοτροφείο; Τώρα νομίζω ότι μπορείς να με βοηθήσεις και πάλι. Δίνω εξετάσεις στο ΙΚΥ, για να πάω στο εξωτερικό για μεταπτυχιακές σπουδές. Περνάω τα μαθήματα για υποτροφία και με κόβουν στην Έκθεση. Τώρα πάλι πήρα την υποτροφία και με κόψανε στα Αγγλικά, αλλά έχω το δικαίωμα να ξαναδώσω. Πιστεύω ότι, με μια εντατικότερη προετοιμασία, θα τα πάω καλύτερα τον Σεπτέμβρη. Είμαι σίγουρος όμως, ότι θα με ξανακόψουν, λόγω κοινωνικών φρονημάτων.

Ο Θανάσης ήταν πάντα ολιγόλογος. Δεν ήταν ομοϊδεάτης, αλλά παιδικός φίλος, από αυτούς που δεν χρειάζονται λόγια για να το αποδείξει. Με άκουγε με προσοχή και με μια σιγουριά στο

χαμόγελό του, μου λέει κοφτά:

- Φίλε μου, το επόμενο ακαδημαϊκό έτος θα είσαι στην Αγγλία για μεταπτυχιακές σπουδές. Κανείς δεν θα σε κόψει αυτή τη φορά, αν βέβαια πας καλά στην ξένη γλώσσα. Να είσαι σίγουρος.

Τίποτ' άλλο. Είχε φαίνεται ο Θανάσης ως αξιωματικός τον τρόπο του και τις γνωριμίες του τότε, ώστε να μου εγγυηθεί κάτι τέτοιο. Και πράγματι, όπως τα είπε, έγιναν. Εγγυήθηκε για τα φρονήματά μου και άρθηκαν τα εμπόδια.

Και δεν είναι αυτό το μόνο περιστατικό που συνέβη με τον Θανάση, να με σώσει κυριολεκτικά δυο φορές και μάλιστα να συναντηθούμε στο ίδιο ακριβώς σημείο. Τέτοιου είδους συμπτώσεις σε δύσκολες στιγμές στη ζωή μου υπήρξαν αρκετές και ήταν αξιοσημείωτες. Και, όσο και αν ήξερα πως η τύχη δεν είναι παρά μια τυφλή στατιστική, πάλι με έβαζαν σε σκέψεις και τις εξιστορούσα στους φίλους μου. «Έχεις Άγιο» μου έλεγαν, άλλοι σοβαρά και άλλοι αστεία.

Στο τέλος, μου άρεσε και μένα η ιδέα να πιστέψω σε αυτόν τον «Άγιο» και να περιμένω με περιέργεια - πάντα εκ των υστέρων βέβαια - να δω τι θα έβρισκε την τελευταία στιγμή, για να με σώσει τις ώρες που ακροβατούσα πάνω σε ένα τεντωμένο σκοινί.

Μια άλλη φορά, όταν τόλμησα, χωρίς να έχω δεκάρα στην τσέπη, να αγοράσω το σπίτι όπου μένω, το μισό με δάνειο και το μισό μετρητά σε δόσεις, μια σειρά από αγαθές συμπτώσεις προέκυψαν που, αν τις μαζέψει κανείς όλες μαζί, θα απορήσει. Το αποκορύφωμα αυτής της σειράς των «τυχερών» για μένα συμπτώσεων, ήταν και το εξής περιστατικό:

Για δυο χρόνια έπρεπε να ξεπληρώνω κάθε μήνα ένα γραμμάτιο στον εργολάβο για το σπίτι, που ανερχόταν σε ένα πολύ υψηλό ποσό. Όμως δυο χρονάκια ήταν αυτά και, περιμένοντας όπως πάντα, ότι θα είχα στο πλευρό μου την τύχη, ήλπιζα πως θα περνούσαν γρήγορα αυτά τα δύσκολα χρόνια και θα μου έμεναν μόνο οι δόσεις του δανείου της Τράπεζας, έστω και εφόρου ζωής. Όμως, ένα καλοκαίρι τα πράγματα δυσκόλεψαν και στην πορεία ήταν αδύνατον να πληρώσω το γραμμάτιο του Αυγούστου, με ένα τόσο μεγάλο ποσό. Αν δεν το πλήρωνα, η Τράπεζα θα προχωρούσε σε κατάσχεση. Ζήτησα δανεικά από

φίλους, ακόμη και μια προπληρωμή έναντι μελλοντικής αμοιβής από εκπαιδευτήρια, με τα οποία έτυχε τότε να συνεργάζομαι για τη μηχανοργάνωση των επιχειρήσεών τους, αλλά κανείς δεν με δάνειζε χρήματα. Όσο αισιόδοξος και αν ήμουν, όσο και αν περίμενα τον «Άγιο» να φανεί, τίποτα δεν γινόταν και η απελπισία με κυρίεψε. Σκέφτηκα τις θυσίες και τις δουλειές που είχα κάνει μέχρι εκείνο το σημείο της αποπληρωμής του χρέους και τότε κατάλαβα σε τι θέση βρίσκονται αυτοί που μπορεί να φτάσουν ακόμη και σε απονενοημένες ενέργειες και να κάνουν κακό στον εαυτό τους, προκειμένου να γλυτώσουν από τον πανικό, που συνήθως επιτείνεται και από άλλου είδους πολλαπλές πιέσεις μιας δύσκολης καθημερινότητας.

Όμως - ώ του θαύματος - το γραμμάτιο εκείνου του μήνα δεν εμφανίστηκε κατά έναν περίεργο τρόπο, λες και ένα αόρατο χέρι το είχε εξαφανίσει! Στάθηκε αδύνατο να βρω και σε τίνος τα χέρια βρισκόταν. Μετά από μερικά χρόνια, χτυπάει το κουδούνι και κάποιος χριστιανός εμφανίζεται με το γραμμάτιο στο χέρι.

- «Άνθρωπέ μου», μου λέει, «αν θέλεις, το εξαργυρώνεις αν δεν θέλεις μη το εξαργυρώνεις. Στο χέρι σου είναι. Τι να κάνω, θα χάσω αυτά τα χρήματα, γιατί έχει περάσει η προθεσμία που θα μπορούσα να προσφύγω νομικά.

Τι είχε γίνει; Το γραμμάτιο το είχε βάλει, χωρίς να το θυμάται, στην τσέπη του πουκαμίσου του. Επειδή αυτό ήταν κάπως φθαρμένο, η γυναίκα του έπιασε και το έβαλε στο πατάρι μαζί με άλλα παλιά ρούχα και έμεινε εκεί για δυο χρόνια!

Αφού εξαργύρωσα το γραμμάτιο, ευχαρίστησα τον ίδιο, που το είχε χάσει, και ιδιαίτερα τη γυναίκα του, που είχε τη φαινή ιδέα να μεταφέρει το πουκάμισο στα αχρείαστα, μαζί με το χρέος της δόσης μου!

